

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
FITOSANITARNA UPRAVA RS
www.furs.si, e: furs.mkgp@gov.si
Einspielerjeva ulica 6, 1000 Ljubljana
t: 059 152 930, f: 059 152 959

METODA

ZA URADNO POTRJEVANJE MATERIALA ZA VEGETATIVNO RAZMNOŽEVANJE TRTE

TRTA (FURS-UP/3/1)

Naziv metode: Metoda za uradno potrjevanje materiala za vegetativno razmnoževanje trte

Oznaka metode: FURS-UP/3/1

Začetek uporabe: 1. januar 2009

Metoda za uradno potrjevanje materiala za vegetativno razmnoževanje trte (FURS-UP/3/1), sprejeta s sklepom direktorice Fitosanitarnе uprave Republike Slovenije, št. sklepa: 3431-148/2007/1 z dne 13.11.2008.

KAZALO

	Stran
1. SPLOŠNO	5
1.1 Namen	5
1.2 Postopek uradne potrditve – Splošno	5
1.2.1 Vložitev prijave za uradno potrditev	5
1.2.2 Preveritev prijave, dopolnitev prijave	6
1.2.3 Uradni pregledi in zapisniki o opravljenih uradnih pregledih	6
1.2.4 Potrdila o uradni potrditvi in uradne etikete	6
1.2.5 Odločba o zavrnitvi uradne potrditve	6
1.2.6 Predlog za prekategorizacijo razmnoževalnega materiala trte v kategorijo 'standardni material'	7
2. POSTOPKI ZA URADNO POTRDI TEV POSAMEZNE KATEGORIJE RAZMNOŽEVALNEGA MATERIALA TRTE	7
2.1 Uradni pregled zemljišča	7
2.1.1 Prijava za uradni pregled zemljišča	7
2.1.2 Preveritev pogojev in izdaja mnenja o ustreznosti zemljišča	7
2.1.3 Uradni odvzem vzorcev zemlje za analizo na navzočnost ogorčic	8
2.2 Uradna potrditev baznega in certificiranega matičnega nasada (matičnjak, matični vinograd)	8
2.2.1 Vložitev prijave	8
2.2.2 Izdaja in izpolnitev matične knjige	8
2.2.3 Pregledi do prve uradne potrditve matičnega nasada a) Pregled dokumentacije b) Pregled matičnega nasada in varovalnega pasu c) Nadzor nad izvajanjem enoletne negativne selekcije	9
2.2.4 Izdaja potrdila o uradni potrditvi matičnih trsov	11
2.3 Uradna potrditev baznih in certificiranih potaknjencev in ključev podlag	11
2.3.1 Vložitev prijave	11
2.3.2 Uradni pregledi a) Pregled dokumentacije b) Terenski pregledi v matičnjaku c) Uradno vzorčenje in testiranje	11

2.3.3 Izdaja potrdila o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte (potaknjenci, ključi podlag) in izdaja uradnih etiket	13
2.3.4 Preklic uradne potrditve matičnjaka	13
2.4 Uradna potrditev baznih in certificiranih cepičev vinskih sort za cepljenje	13
2.4.1 Vložitev prijave	13
2.4.2 Uradni pregledi a) Pregled dokumentacije b) Terenski pregledi v matičnjaku c) Uradno vzorčenje in testiranje	14
2.4.3 Izdaja potrdila o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte (cepiči) in izdaja uradnih etiket	15
2.4.4 Preklic uradne potrditve matičnega vinograda	15
2.5 Uradna potrditev baznih in certificiranih trsnih sadik (trsnih cepljenk ali korenjakov)	16
2.5.1 Vložitev prijave	16
2.5.2 Uradni pregledi a) Prvi uradni pregled b) Drugi uradni pregled c) Uradno vzorčenje in testiranje d) Obvestilo o izkopu in izdaja uradnih etiket e) Kontrola kakovosti in pakiranja trsnih sadik	16
2.5.3 Izdaja potrdila o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte (korenjaki, trsne cepljenke)	18
<i>PRILOGA 1: Metoda negativne selekcije matičnih rastlin trte</i>	20
<i>PRILOGA 2: Metoda jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov</i>	23

METODA ZA URADNO POTRJEVANJE MATERIALA ZA VEGETATIVNO RAZMNOŽEVANJE TRTE (FURS-UP/3/1)

1. SPLOŠNO

1.1 Namen

S to metodo se podrobno določajo naslednji postopki uradne potrditve posamezne vrste in kategorije materiala za vegetativno razmnoževanje trte (v nadaljevanju: razmnoževalni material trte):

- uradni pregled zemljišč in mnenje o ustreznosti zemljišča za bazne in certificirane matične nasade in trsnice;
- uradna potrditev baznega in certificiranega matičnega nasada (matičnjak, matični vinograd);
- uradna potrditev potaknjencev in ključev podlag za cepljenje ter cepičev vinskih sort za cepljenje;
- uradna potrditev baznih in certificiranih sadik trte (trsne cepljenke, ukoreninjeni potaknjenci ali korenjaki).

Postopek uradne potrditve razmnoževalnega materiala trte izvaja Kmetijski inštitut Slovenije, Služba za uradno potrjevanje semenskega materiala kmetijskih rastlin (v nadaljevanju: organ za potrjevanje), ki ima javno pooblastilo za vodenje postopka uradne potrditve semenskega materiala kmetijskih rastlin.

Organ za potrjevanje izvaja postopek uradne potrditve na podlagi 22. člena Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin¹ (v nadaljevanju: ZSMKR). V postopku preveri, ali razmnoževalni material trte izpolnjuje zahteve, predpisane z ZSMKR in s Pravilnikom o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte² (v nadaljevanju: Pravilnik) ter z Zakonom o zdravstvenem varstvu rastlin³ (v nadaljevanju: ZZVR) in s predpisi, izdanimi na podlagi ZZVR⁴.

1.2 Postopek uradne potrditve - Splošno

1.2.1 Vložitev prijave za uradno potrditev

Organ za potrjevanje vodi postopek uradne potrditve razmnoževalnega materiala trte na podlagi prijave, ki se vloži na obrazcu prijave in v rokih, določenih za posamezno vrsto in kategorijo razmnoževalnega materiala trte poglavju 2. Podrobnejši postopki in posebne

¹ Zakon o semenskem materialu kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 25/05 – UPB1)

² Pravilnik o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte (Uradni list RS, št. 93/05), ki je v skladu z direktivo Sveta 68/193/EGS o trženju materiala za vegetativno razmnoževanje trte, kot je bila nazadnje spremenjena z Direktivo Komisije 2005/43/ES, in EPPO Standardom: Certifikacijska shema PM 4/8 – Material vinskih sort in podlag, ki je testiran na škodljive organizme (EPPO Standards: Certification scheme PM 4/8 – Pathogen-tested material of grapevine varieties and rootstocks)

³ Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 - ZZVR1-UPB2)

⁴ Pravilnik o ukrepih in postopkih za preprečevanje vnosa in širjenja škodljivih organizmov rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov (Uradni list RS, št. 31/04, 142/04 in 66/07), Pravilnik o pogojih za registracijo pridelovalcev, predelovalcev, uvoznikov in distributerjev rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih nadzorovanih predmetov in izdajanje rastlinskih potnih listov (Uradni list RS, št. 94/05 in 54/07)

zahteve za potrditev posamezne kategorije razmnoževalnega materiala trte. Obrazci prijave za posamezno vrsto in kategorijo se pridobijo pri organu za potrjevanje, ali na njegovi spletni strani:

[http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web?m=12&j=SI#vinogradništvo;](http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web?m=12&j=SI#vinogradništvo)

Izpolnjeno prijavo (na obrazcu prijave se navedejo vsi zahtevani podatki) se pošlje:

- v elektronski obliki na naslov:

Boris.koruza@kis.si,

ali

- po pošti na naslov:
Kmetijski inštitut Slovenije
Služba za uradno potrjevanje semenskega materiala
Hacquetova 17, 1000 Ljubljana

Dodatne informacije v zvezi s prijavo se pridobi na Kmetijskem inštitutu Slovenije, Služba za uradno potrjevanje semenskega materiala (tel. 01 2805 262/mag. Boris Koruza; fax: 01 28 05 255).

1.2.2 Preveritev prijave, dopolnitev prijave

Organ za potrjevanje po prejemu prijave preveri podatke o dobavitelju iz registra dobaviteljev in ustreznost prijave. Če v prijavi manjkajo ali so nepopolni bistveni podatki, brez katerih organ za potrjevanje ne more začeti postopka uradne potrditve, jo lahko dobavitelj dopolni v roku, ki ga določi organ za potrjevanje, vendar najpozneje 5 delovnih dni pred začetkom prvega uradnega pregleda. Manjkajoče podatke se lahko sporoči po telefonu. Če so bili manjkajoči podatki sporočeni po telefonu ali če je dobavitelj vložil elektronsko prijavo brez varnega elektronskega podpisa, lahko organ za potrjevanje pri prvem uradnem pregledu pridobi podpis dobavitelja, s katerim ta potrdi točnost podatkov v taki prijavi.

1.2.3 Uradni pregledi in zapisniki o opravljenih uradnih pregledih

Na podlagi prijave izvede organ za potrjevanje uradne preglede, vzorčenja in testiranja po postopku, ki je določen za posamezno vrsto oziroma kategorijo razmnoževalnega materiala trte v 2. poglavju te metode.

O datumu in uri vsakokratnega pregleda se organ za potrjevanje dogovori z dobaviteljem, ki je pri pregledih praviloma osebno prisoten. Organ za potrjevanje vodi zapisnike o opravljenih pregledih in vzorčenjih. V zapisnikih navede ugotovljene nepravilnosti in ukrepe, ki jih odredi pri posameznem pregledu, ter določi roke za odpravo nepravilnosti oziroma izvedbo odrejenih ukrepov. Zapisniki se vodijo v dveh izvodih, od katerih prejme dobavitelj original, kopijo pa shrani organ za potrjevanje.

Uradne preglede in vzorčenja opravi oseba organa za potrjevanje, ki je uradno imenovana za opravljanje strokovnih oziroma zdravstvenih pregledov v postopku uradne potrditve razmnoževalnega materiala trte (v nadaljevanju: preglednik).

1.2.4 Potrdila o uradni potrditvi in uradne etikete

Če je s pregledi ugotovljeno, da so izpolnjene s Pravilnikom predpisane zahteve za uradno potrditev posamezne kategorije razmnoževalnega materiala trte, izda organ za potrjevanje potrdilo o uradni potrditvi in uradne etikete po postopku, ki je določen za posamezno vrsto oziroma kategorijo razmnoževalnega materiala trte v 2. poglavju te metode.

1.2.5 Odločba o zavrnitvi uradne potrditve

Če organ za potrjevanje s pregledi ali na podlagi laboratorijskih testov v katerikoli fazi postopka uradne potrditve ugotovi, da s Pravilnikom predpisane zahteve za uradno potrditev niso izpolnjene, ugotovljenih nepravilnosti pa ni mogoče odpraviti, zavrne uradno potrditev razmnoževalnega materiala trte z odločbo, ki jo izda na podlagi osmega odstavka 22. člena ZSMKR.

1.2.6 Predlog za prekategorizacijo razmnoževalnega materiala trte v kategorijo 'standardni material'

Če organ za potrjevanje oceni, da zavrneni cepiči ali trsne cepljenke trte izpolnjujejo s Pravilnikom predpisane zahteve za kategorijo 'standardni material', lahko v soglasju z dobaviteljem odstopi zadevo v nadaljnje reševanje pristojni enoti fitosanitarne inšpekcije s predlogom za potrditev teh cepičev ali trsnih cepljenk v kategorijo 'standardni material'. Pri tem obvezno navede razloge za zavrnitev uradne potrditve in zadevi priloži zapisnike o že opravljenih pregledih in morebitnih vzorčenjih ter rezultate analiz odvzetih vzorcev.

2. POSTOPKI ZA URADNO POTRDI TEV POSAMEZNE KATEGORIJE RAZMNOŽEVALNEGA MATERIALA TRTE

2.1 Uradni pregled zemljišča

Zemljišče, namenjeno za pridelavo razmnoževalnega materiala trte, mora biti pred sajenjem baznega ali certificiranega matičnega nasada ali trsnice uradno pregledano.

2.1.1 Prijava za uradni pregled zemljišča

Uradni pregled ustreznosti zemljišča za bazne in certificirane matične nasade ter trsnice se opravi na podlagi prijave na obrazcu »TRTA-1« (Prijava za pregled zemljišč za bazne in certificirane matične nasade in trsnice), ki je v elektronski obliki dostopen na spletni strani organa za potrjevanje:

http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Certifikacija/obrazci-VIN/VT_prijava_zemljisc.xls

Prijava za pregled zemljišč za bazne in certificirane nasade ter trsnice se vložijo najpozneje do 15. septembra pred načrtovano zasaditvijo. Prijavo za pregled zemljišč za certificirane trsnice se lahko izjemoma, po predhodni najavi in v dogovoru z organom za potrjevanje, vložijo tudi pozneje, če bo certificirana trsnica na najetih zemljiščih, pa dobavitelj teh zemljišč še ne more vpisati v evidenci GERK pri svojem kmetijskem gospodarstvu. V tem primeru je skrajni rok za vložitev popolne prijave 30. april v letu saditve certificirane trsnice.

2.1.2 Preveritev pogojev in izdaja mnenja o ustreznosti zemljišča

Po prejetju prijave organ za potrjevanje z ogledom na terenu:

- preveri, ali je zagotovljen predpisan varovalni pas oziroma minimalna oddaljenost načrtovanega matičnega nasada ali trsnice od drugih matičnih nasadov trte nižje kategorije ali vinogradov;
- odvzame vzorec zemlje za analizo na navzočnost ogorčic, prenašalk virusnih bolezni trte iz rodu *Xiphinema* in *Longidorus* na način, ki določen v točki 2.1.3 te metode (Uradni odvzem vzorcev zemlje za analizo na navzočnost ogorčic);
- v primeru baznih in certificiranih matičnih nasadov preveri tudi, ali so bili pri izboru zemljišča upoštevani kriteriji glede lege in lastnosti tal, ki so opredeljeni v Metodi

negativne selekcije matičnih rastlin trte v Prilogi 1 te metode (v nadaljnjem besedilu: Metoda negativne selekcije).

Ob odvzemu vzorca se izdela zapisnik o vzorčenju zemljišča za pregled zemlje na ogorčice.

Analize vzorcev zemlje na ogorčice opravi pooblaščen nematološki laboratorij, ki za vsak vzorec izda tudi poročilo o rezultatu analize.

Na podlagi poročila o rezultatu analize na ogorčice in rezultatov terenskega ogleda poda organ za potrjevanje na zapisniku o vzorčenju zemljišča za pregled zemlje na ogorčice tudi pisno mnenje o ustreznosti zemljišča za pridelavo razmnoževalnega materiala trte.

Original zapisnika o vzorčenju zemljišča za pregled zemlje na ogorčice skupaj z mnenjem o ustreznosti zemljišča za pridelavo razmnoževalnega materiala trte shrani dobavitelj v matični knjigi matičnega nasada oziroma v dokumentaciji o trsnici.

Mnenje o ustreznosti zemljišča velja največ 2 leti. Če se v tem času na zemljišču matični nasad ali trsnica ne postavita, je potrebno vzorčenje in analize na ogorčice ponovno opraviti.

2.1.3 Uradni odvzem vzorcev zemlje za analizo na navzočnost ogorčic

Za analizo zemlje na navzočnost ogorčic se odvzame en povprečni vzorec zemlje na 0,5 ha zemljišča. Povprečni vzorec vsebuje 2-3 kg zemlje in je sestavljen iz vsaj 5 posamičnih vzorcev, odvzetih naključno na različnih mestih zemljišča.

Posamični vzorec zemlje se odvzame z ustreznim svedrom za jemanje vzorcev zemlje (sondo) na globini 10-30 cm. Če se vzorci jemljejo v že posajenem nasadu, se le-ti odzamejo z lopato v območju korenin tako, da se v vzorcu nahajajo manjši delci tanjših korenin.

Povprečni vzorec se shrani v polivinilasto vrečo in označi z etiketo z zaporedno številko vzorca. Zaporedna številka vzorca se vpiše tudi v zapisnik o vzorčenju zemlje. Vzorec se v najkrajšem času dostavi pooblaščenemu nematološkemu laboratoriju. Če to ni mogoče, se vzorci začasno shranijo v temnem prostoru, kjer temperatura ne presega 20 °C. Zaprte vreče z vzorci se ne smejo neposredno izpostavljati soncu.

2.2 Uradna potrditev baznega in certificiranega matičnega nasada (matičnjak, matični vinograd)

2.2.1 Vložitev prijave

Postopek uradne potrditve baznega in certificiranega matičnega nasada (matičnjak, matični vinograd) se začne na podlagi prijave o nameri sajenja matičnega nasada, ki se vloži pred sajenjem matičnega nasada in po pridobitvi mnenja o ustreznosti zemljišča za pridelavo razmnoževalnega materiala trte. Prijava se vloži na obrazcu, ki se ga pridobi pri organu za potrjevanje. V prijavi se obvezno navede številka in datum zapisnika o vzorčenju zemljišča za pregled zemlje na ogorčice in mnenja o ustreznosti zemljišča za pridelavo razmnoževalnega materiala iz točke 2.1.2 te metode. Skrajni rok za vložitev popolne prijave je 30. april dve leti pred prvo nameravano uporabo matičnega nasada za pridobivanje razmnoževalnega materiala (podlag, potaknjencev, cepičev).

2.2.2 Izdaja in izpolnitev matične knjige

Na podlagi prijave o nameri sajenja matičnega nasada in mnenja o ustreznosti zemljišča odpre organ za potrjevanje matično knjigo za vsak matičnjak in matični vinograd. Vsaka matična

knjiga se označi z neponovljivo identifikacijsko številko, sestavljeno iz zaporedne številke matične knjige in letnico izdaje (npr. 001/09).

V matično knjigo se nariše natančna skica nasada z označenim potekom vrst in trsov ter označbo partij, smeri neba, nagiba zemljišča, varovalnih pasov, poti in ostalih objektov v bližini, ki služijo orientaciji pri izvajanju pregledov v matičnem nasadu in varovalnem pasu.

V matično knjigo se vpišejo podatki o:

- lokaciji in površini matičnega nasada ter o številu sadilnih mest,
- poreklu in količini razmnoževalnega materiala, uporabljenega za zasaditev baznega ali certificiranega matičnega nasada,
- poteku in rezultatih enoletne negativne selekcije matičnih rastlin trte, ki se izvaja v skladu z Metodo negativne selekcije iz Priloge 1 te metode,
- metodah in času spremljanja in nadzora škodljivih organizmov, o vzorčenjih in testiranjih ter o rezultatih opravljenih testov,
- morebitni odstranitvi matičnih trsov iz matičnega nasada med izvajanjem enoletne negativne selekcije matičnih rastlin trte ter o razlogih za njihovo odstranitev.

Matična knjiga se opremi še z naslednjimi dokumenti, ki se vanjo pripnejo:

- kopijo katastrskega načrta z vrisanim položajem matičnega nasada in predpisanega varovalnega pasu ali kopijo GERK-a matičnega nasada z vrisanim predpisanim varovalnim pasom;
- kopijo računa o nabavi sadilnega materiala ter primerek originalne etikete-rastlinskega potnega lista in morebitnih drugih dokumentov, ki potrjujejo izvor razmnoževalnega materiala, uporabljenega za zasaditev matičnega nasada;
- zapisnikom o vzorčenju zemljišča za pregled zemlje na ogorčice z mnenjem o ustreznosti zemljišča za pridelavo razmnoževalnega materiala;
- poročilom o zaključku enoletne negativne selekcije, ki se izpolni po končani enoletni negativni selekciji.

2.2.3 Pregledi do prve uradne potrditve matičnega nasada

V skladu s Pravilnikom se uradni pregledi matičnega nasada izvajajo vsaj dve rastni dobi pred prvim pridobivanjem cepičev ali podlag. V matičnjaku se začnejo izvajati že v prvem letu po sajenju, v matičnem vinogradu pa v tretjem letu po sajenju. V vsaki rastni dobi se opravi najmanj dva uradna pregleda.

Pri uradnem pregledu se opravi pregled dokumentacije, pregled splošne kondicije ter sortne istovetnosti in čistosti matičnega nasada, pregled zdravstvenega stanja rastlin v matičnem nasadu in varovalnega pasu ter nadzor izvajanja enoletne negativne selekcije.

Pri uradnem pregledu se preveri tudi, ali dobavitelj v roku in kakovostno izvaja ukrepe, ki jih odredi preglednik.

a) Pregled dokumentacije

Preglednik pregleda matično knjigo in dokumente, ki so vanjo pripeti. Pri tem preveri, ali so v matični knjigi sproti vpisani vsi podatki in pripeta vsa dokazila, navedena v točki 2.2.2 te metode. S pregledom dokazil o izvoru razmnoževalnega materiala, uporabljenega za zasaditev matičnega nasada (originalne uradne etikete - rastlinski potni listi) preveri, ali je bil za postavitve matičnega nasada uporabljen uradno potrjen razmnoževalni material ustrezne kategorije. Preglednik preveri tudi, ali selekcionist, ki izvaja enoletno negativno selekcijo, v selekcijsko terensko knjigo vpisuje rezultate pregledov in druge podatke v skladu z Metodo negativne selekcije iz Priloge 1 te metode.

b) Pregled matičnega nasada in varovalnega pasu

Lokacija in izolacija, zagotavljanje sledljivosti

Pri prvem pregledu matičnega nasada se preveri, ali je matični nasad posajen na zemljišču, ki je bilo pregledano in je zanj organ za potrjevanje izdal mnenje o ustreznosti za pridelavo razmnoževalnega materiala trte.

Preveri se tudi, ali:

- je bazni matični nasad najmanj 20 m, certificiran matični nasad pa najmanj 5 m oddaljen od drugega nasada trte, posajenega z materialom nižje kategorije,
- je zagotovljen varovalni pas (če je predpisan),
- so trsi posajeni po partijah in ali so partije med seboj jasno ločene in ustrezno označene, skladno s skico nasada, narisano v matični knjigi.

Sortna identičnost in čistost, splošna kondicija

Preveri se sortna istovetnost in čistost ter splošna kondicija rastlin v matičnem nasadu. Ugotovijo se prazna mesta, ki se jih preveri z zapisi v selekcijski terenski knjigi. Za trse, ki nimajo jasno izraženih sortnih lastnosti, kažejo znake spontanah mutacij ali so izrazito manj bujne, slabše rasti, se odredi izločitev iz nasada.

Preveri se tudi, ali so bili trsi, za katere je bila pri predhodnih pregledih odrejena izločitev, dejansko odstranjeni iz matičnega nasada.

Zdravstveno stanje

Najmanj dvakrat v rastni dobi se matični nasad (in pripadajoči varovalni pas, če je predpisan) vizualno pregleda na navzočnost karantenskih in gospodarsko pomembnih škodljivih organizmov (ŠO), zlasti na:

- karantenski ŠO:
 - fitoplazma Grapevine flavescence doree (FD) – zlata trsna rumenica,
 - *Xilophilus ampelinus* – bakterijski ožig vinske trte,
 - *Viteus vitifoliae* – trtna uš;
- nekarantenski gospodarsko pomembni ŠO:
 - virusi in virusom podobni ŠO: GFLV, ArMV, RRV, TBRV, GLRaV, GVA, GVB, GRSPV, GFkV, Bois noir (BN) in druge nekarantenske trsne rumenice;
 - bakterije: *Agrobacterium vitis* – trsni rak
Agrobacterium tumefaciens – koreninski rak;
 - glive: *Phomopsis viticola* – črna pegavost vinske trte,
Eutypa lata – trtna metličavost,
Phaeoacremonium aleophilum, *Phaeoconiella chlamydospora*,
Fomitiporia punctata (povzročitelji kapi vinske trte)
 - pršice: *Calepitrimerus vitis* – trsna kodravost, akarinoza,
Eotetranychus carpini – gabrova pršica ,
Panonychus ulmi – rdeča sadna pršica.

Če preglednik ugotovi, da obstaja sum na navzočnost karantenskih ŠO, odvzame uradni vzorec za testiranje v diagnostičnem laboratoriju. Preglednik o tem obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja, dobavitelju pa naloži izvedbo potrebnih ukrepov za preprečevanje

morebitnega širjenja karantenskega ŠO na druge rastline. Vzorec za testiranje se odvzame tudi v primeru znakov virusov ali virusom podobnih gospodarsko pomembnih ŠO.

Pri vsakem pregledu se preveri tudi, ali so bili iz matičnega nasada pravočasno in pravilno odstranjeni matični trsi, ki so bili okuženi ali so kazali znamenja navzočnosti trsnih rumenic, trsnega raka ali virusov oziroma virusom podobnih ŠO trte.

c) Nadzor nad izvajanjem enoletne negativne selekcije

Nadzor nad izvajanjem enoletne negativne selekcije se opravi ob pregledu dokumentacije in matičnega nasada. Pri tem se preveri, ali se enoletna negativna selekcija izvaja v skladu z Metodo negativne selekcije iz Priloge 1 te metode in v skladu s selekcijsko nalogo, ki jo določi organ za potrjevanje za posamezni matični nasad.

Po zaključku enoletne negativne selekcije opravi preglednik kontrolo izvedene negativne selekcije ter izpolni poročilo o zaključku enoletne negativne selekcije, ki je sestavni del matične knjige.

2.2.4 Izdaja potrdila o uradni potrditvi matičnih trsov

Če organ za potrjevanje na podlagi rezultatov uradnih pregledov iz točke 2.2.3 te metode ne ugotovi nobene nepravilnosti pri opravljeni enoletni negativni selekciji in če matični nasad izpolnjuje s Pravilnikom določene zahteve za uradno potrditev, izda za obravnavani matičnjak ali matični vinograd potrdilo o uradni potrditvi matičnih trsov. Skladno s Pravilnikom velja uradna potrditev matičnega nasada, dokler so izpolnjene vse predpisane zahteve, vendar največ 25 let od leta uradne potrditve za bazne matične nasade oz. največ 20 let od leta uradne potrditve za nasade certificiranih matičnih trsov.

Če je uradna potrditev matičnega nasada potekala brez nepravilnosti, je mogoče v matičnjaku pridobiti in uradno potrditi ključne podlag za cepljenje že po drugi rastni dobi, v matičnem vinogradu pa cepiče po četrti rastni dobi po sajenju.

2.3 Uradna potrditev baznih in certificiranih potaknjencev in ključev podlag za cepljenje

Potaknjenci in ključni podlag za cepljenje se lahko uradno potrdijo, če so bili pridobljeni od trsov v baznih oziroma certificiranih matičnih nasadih – matičnjakih, ki so bili uradno potrjeni po postopku iz točke 2.2 te metode ter redno vsako leto uradno pregledani po postopku, opisanem v tej točki.

2.3.1 Vložitev prijave

Uradna potrditev baznih in certificiranih potaknjencev in ključev podlag za cepljenje se opravi na podlagi prijave za uradno potrditev na obrazcu »TRTA-5« (Prijava za uradno potrditev certificiranih podlag za rod *Vitis* – letna prijava pridelave), ki se vloži do 30. aprila tekočega leta. Obrazec prijave je v elektronski obliki dostopen na spletni strani organa za potrjevanje:

http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Certifikacija/obrazci-VIN/VT_Letna_prijava_podlage.xls

2.3.2 Uradni pregledi

Na podlagi prijave opravi preglednik s Pravilnikom predpisane uradne preglede, ki sestojijo iz pregleda dokumentacije, vizualnih pregledov matičnih rastlin trte v matičnjaku ter predpisanih vzorčenj matičnih rastlin trte za testiranje na prisotnost ŠO. Testiranja odvzetih vzorcev opravi za to pooblaščen laboratorij.

a) Pregled dokumentacije

Preglednik preveri, ali se matična knjiga vodi v skladu s 16. členom Pravilnika. Pri pregledu matične knjige in dokumentov, ki so vanjo pripeti, preveri, ali so v matično knjigo sproti pripeti: potrdilo o uradni potrditvi matičnjaka, zapisniki o opravljenih uradnih pregledih in vzorčenjih, rezultati predpisanih ponovnih testiranj matičnih trsov v matičnjaku na viruse in virusom podobne ŠO ter rezultati drugih testiranj uradno odvzetih vzorcev. Preveri tudi, ali se v matično knjigo sproti vpisujejo podatki o izvedenih ukrepih v matičnjaku in o morebitni odstranitvi matičnih trsov iz matičnjaka, skupaj z razlogi za odstranitev.

b) Terenski pregledi v matičnjaku

Na podlagi prijave opravi preglednik vizualne preglede matičnih trsov med rastjo, in sicer najmanj dva pregleda v primeru izvornih in baznih ključev podlag in najmanj en pregled v primeru pridelave certificiranih ključev podlag.

Prvi pregled matičnjaka (vse kategorije) se opravi v prvi polovici rastne dobe, ko so mladice dolge 1 – 2 m. Pri pregledu se ugotavljajo zlasti sortna istovetnost in sortna čistost rastlin nasada, oskrba in splošno stanje nasada. Posebej se preveri, ali so bili izvedeni ukrepi za zdravstveno varstvo rastlin ter ugotovi morebitne pojave ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode. V matičnjakih za pridelavo certificiranih ključev podlag se opravi ocena, ali prijavljena količina ključev ustreza dejanskemu potencialnemu stanju nasada.

Pri **drugem pregledu** izvornih in baznih matičnih trsov podlag, ki se opravi na koncu rastne dobe v septembru ali prvi polovici oktobra, se ugotavljajo zlasti morebitna navzočnost ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode, splošna kondicija nasada ter morebitne poškodbe po toči. Oцени se količina pridelka ključev.

Če preglednik pri terenskih pregledih v matičnjaku ugotovi, da matični trsi kažejo vidna znamenja okužbe z nekarantenskimi fitoplazmami, bakterijami, virusi ali virusom podobnimi ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode, v zapisniku naloži dobavitelju, da jih izloči iz matičnjaka, izločitve pa označi v matični knjigi. Pri naslednjem pregledu preveri, ali je dobavitelj pravočasno in pravilno izvedel naložene ukrepe, ki so mu bili z zapisnikom naloženi pri prejšnjem pregledu. Če matični trsi kažejo vidna znamenja navzočnosti karantenskih ŠO ali če obstaja sum na navzočnost karantenskih ŠO, preglednik odvzame uradni vzorec in o tem obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja, dobavitelju pa naloži izvedbo potrebnih ukrepov za preprečevanje morebitnega širjenja karantenskega ŠO na druge rastline. Preglednik obvezno odvzame uradni vzorec tudi v primeru suma na navzočnost trsnega raka, koreninskega raka, trsnih rumenic ali virusov in virusom podobnih ŠO iz točke 2.2.3 (b).

c) Uradno vzorčenje in testiranje

Za redno preverjanje zdravstvenega stanja se v skladu s Pravilnikom vsi matični trsi v uradno potrjenem matičnjaku ponovno testirajo na viruse GFLV, ArMV, GLRaV-1 in GLRaV-3, in sicer v baznem matičnjaku vsakih 6 let, od tretjega leta rasti dalje, v certificiranem matičnjaku pa vsakih 10 let, od petega leta rasti dalje. Vzorčenje se izvede v času mirovanja rasti trte v skladu z Metodo jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2 te metode.

V skladu z Metodo jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2 se ob sumu na okužbo z virusi GFLV, ArMV, GLRaV-1 in GLRaV-3 iz točke 2.2.3 (b) izvede tudi uradno vzorčenje matičnih trsov med rastjo. Pri tem se lahko, v skladu z navodili pooblaščenega laboratorija, namesto dela olesenele rozge kot vzorec odvzamejo zeleni listi, zeleni vršički, korenine, ipd.

Uradno vzorčenje matičnih trsov med rastjo ob sumu na okužbo s karantenskimi ŠO, z bakterijami ali z drugimi virusi in virusom podobnimi ŠO iz točke 2.2.3 (b) se izvede v skladu z navodili pooblaščenega laboratorija. Posamezni odvzeti vzorec se shrani v primerno embalažo in označi, kot je določeno v Metodi jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2. Odvzeti vzorec se v najkrajšem možnem času dostavi pooblaščenemu laboratoriju. Pri sumu na navzočnost zlate trsne rumenice se uradni vzorec odvzame v okviru posebnega nadzora trsnih rumenic.

2.3.3 Izdaja potrdila o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte in izdaja uradnih etiket

Potem ko so bili vsi postopki pridelave trsnega razmnoževalnega materiala ustrezno izpeljani in je bilo z uradnimi pregledi iz točke 2.4.2 te metode uradno ugotovljeno, da so s Pravilnikom predpisani pogoji za uradno potrditev potaknjencev ali ključev podlag za cepljenje izpolnjeni, izda organ za potrjevanje po predhodnem vzorčnem preverjanju pridelanih potaknjencev ali ključev podlag potrdilo o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte, ki je obenem tudi rastlinski potni list (RPL). Postopek uradnega potrjevanja je s tem končan v primeru, da bo razmnoževalni material uporabil dobavitelj sam za lastno pridelavo trsnih cepljenk.

Če bo razmnoževalni material dan na trg, mora dobavitelj organu za potrjevanje podati zahtevo za izdajo določenega števila uradnih etiket, ki so obenem RPL (uradne etikete-RPL). V zahtevi navede tudi čas in način pakiranja, skupno količino ter število ključev v enoti pakiranja. Glede na navedeno organ za potrjevanje ugotovi, ali je količina pridelanih ključev skladna z oceno količine pridelka potaknjencev ali ključev podlag, ki jo je opravil pri uradnih pregledih, ter določi število potrebnih uradnih etiket-RPL. Vsako izdajo uradnih etiket-RPL spremlja dovoljenje za uradno označevanje ter potrdilo o prevzemu uradnih etiket-RPL za uradno označevanje certificiranega razmnoževalnega materiala trte.

2.3.4 Preklic uradne potrditve matičnjaka

Če organ za potrjevanje z uradnim pregledom iz točke 2.3.2 ugotovi, da s Pravilnikom predpisani pogoji za uradno potrjen matičnjak niso več izpolnjeni, izda odločbo, s katero prekliče uradno potrditev takega matičnega nasada.

2.4 Uradna potrditev baznih in certificiranih cepičev vinskih sort za cepljenje

Cepiči vinskih sort za cepljenje se lahko uradno potrdijo, če so bili pridobljeni iz matičnih trsov v baznih oziroma certificiranih matičnih vinogradih, ki so bili uradno potrjeni po postopku iz točke 2.1 te metode ter redno vsako leto uradno pregledani po postopku, opisanem v tej točki.

2.4.1 Vložitev prijave

Uradna potrditev baznih in certificiranih cepičev za cepljenje se opravi na podlagi prijave za uradno potrditev na obrazcu »TRTA-8« (Prijava za uradno potrditev certificiranih cepičev

vinske trte – letna prijava pridelave), ki se vloži do 30. aprila tekočega leta. Obrazec prijave je v elektronski obliki dostopen na spletni strani organa za potrjevanje:

http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Certifikacija/obrazci-VIN/VT_Letna_prijava_cepici.xls

2.4.2 Uradni pregledi

Na podlagi prijave opravi preglednik s Pravilnikom predpisane uradne preglede, ki sestojijo iz pregleda dokumentacije, vizualnih pregledov matičnih rastlin trte v matičnem vinogradu ter predpisanih vzorčenj matičnih rastlin trte za testiranje na prisotnost ŠO. Testiranje odvzetih vzorcev opravi za to pooblaščen laboratorij.

a) Pregled dokumentacije

Preglednik preveri, ali se matična knjiga vodi v skladu s 16. členom Pravilnika. Pri pregledu matične knjige in dokumentov, ki so vanjo pripeti, preveri, ali so v matično knjigo sproti pripeti: potrdilo o uradni potrditvi matičnega vinograda, zapisniki o opravljenih uradnih pregledih in vzorčenjih, rezultati predpisanih ponovnih testiranj matičnih trsov v matičnem vinogradu na viruse in virusom podobne ŠO ter rezultati drugih testiranj uradno odvzetih vzorcev. Preveri tudi, ali se v matično knjigo sproti vpisujejo podatki o izvedenih ukrepih v matičnem vinogradu in o morebitni odstranitvi matičnih trsov iz matičnega vinograda, skupaj z razlogi za odstranitev.

b) Terenski pregledi v matičnem vinogradu

V matičnem vinogradu izvede preglednik med rastno dobo najmanj dva vizualna terenska pregleda. Pri vsakem pregledu preveri, ali je dobavitelj pravočasno in pravilno izvedel naložene ukrepe, ki so mu bili z zapisnikom naloženi pri prejšnjem pregledu.

Prvi pregled matičnega vinograda se opravi v prvi polovici rastne dobe (od konca maja do začetka julija), ko so mladike dolge cca 0,5 – 1,5 m. Pri pregledu se po načrtu matičnega vinograda v matični knjigi prehodi vsaj polovica nasada. Pri tem se ugotavljajo zlasti sortna istovetnost in sortna čistost rastlin nasada, oskrba in splošno stanje nasada. Pri pregledu zdravstvenega stanja rastlin se preveri, ali so bili izvedeni ukrepi za zdravstveno varstvo rastlin ter ugotovi morebitne pojave ŠO iz točke 2.2.3(b) te metode. Posebej pozorno se ugotavljajo morebitna znamenja navzočnosti trsnih rumenic, bakterijskega trsnega raka ter bolezni iz kompleksa kužne izrojenosti trte (GFLV, ArMV). Opravi se ocena, ali prijavljena količina cepičev ustreza dejanskemu stanju nasada.

Drugi pregled matičnega vinograda se opravi koncem rastne dobe (od druge polovice avgusta do prve polovice oktobra), pri čemer se vizualno ugotavljajo morebitna navzočnost ŠO iz točke 2.2.3(b) te metode, predvsem bolezni iz kompleksa predčasnega rdečenja in zvijanja listov (GLRaV) in trsnih rumenic. Oцени se splošna kondicija nasada ter morebitne poškodbe po toči. Ocena količine pridelka cepičev se navede v zapisniku o pregledu.

Matični trsi, ki pri terenskih pregledih v matičnem vinogradu kažejo vidna znamenja okužbe z nekarantenskimi fitoplazmami, bakterijami, virusi ali virusom podobnimi ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode, se ustrezno označijo v matični knjigi. Preglednik v zapisniku naloži dobavitelju, da take trse izloči iz matičnega vinograda in izločitve označi v matični knjigi. Pri naslednjem pregledu preglednik preveri, ali je dobavitelj pravočasno in pravilno izvedel naložene ukrepe, ki so mu bili z zapisnikom naloženi pri prejšnjem pregledu. Če matični trsi kažejo vidna znamenja navzočnosti karantenskih ŠO ali če obstaja sum na navzočnost karantenskih ŠO, preglednik odvzame uradni vzorec in o tem obvesti pristojnega

fitosanitarnega inšpektorja, dobavitelju pa naloži izvedbo potrebnih ukrepov za preprečevanje morebitnega širjenja karantenskega ŠO na druge rastline. Preglednik obvezno odvzame uradni vzorec tudi v primeru suma na navzočnost trsnega raka, koreninskega raka, trsnih rumenic ali virusov in virusom podobnih ŠO iz točke 2.2.3 (b).

c) Uradno vzorčenje in testiranje

Za redno preverjanje zdravstvenega stanja se v skladu s Pravilnikom vsi matični trsi v uradno potrjenem matičnem vinogradu ponovno testirajo na viruse GFLV, ArMV, GLRaV-1 in GLRaV-3, in sicer v baznem matičnem nasadu vsakih 6 let, od tretjega leta rasti dalje, v certificiranem matičnem vinogradu pa vsakih 10 let, od petega leta rasti dalje. Vzorčenje se izvede v času mirovanja rasti trte v skladu z Metodo jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2 te metode.

V skladu z Metodo jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2 se ob sumu na okužbo z virusi GFLV, ArMV, GLRaV-1 in GLRaV-3 iz točke 2.2.3 (b) izvede tudi uradno vzorčenje matičnih trsov med rastjo. Pri tem se lahko, v skladu z navodili pooblaščenega laboratorija, namesto dela olesenele rozge kot vzorec odvzamejo zeleni listi, zeleni vršički, korenine, ipd.

Uradno vzorčenje matičnih trsov med rastjo ob sumu na okužbo s karantenskimi ŠO, z bakterijami ali z drugimi virusi in virusom podobnimi ŠO iz točke 2.2.3 (b) se izvede v skladu z navodili pooblaščenega laboratorija. Posamezni odvzeti vzorec se shrani v primerno embalažo in označi, kot je določeno v Metodi jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2. Odvzeti vzorec se v najkrajšem možnem času dostavi pooblaščenemu laboratoriju. Pri sumu na navzočnost zlate trsne rumenice se uradni vzorec odvzame v okviru posebnega nadzora trsnih rumenic.

2.4.3 Izdaja potrdila o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte in izdaja uradnih etiket

Potem ko so bili vsi postopki pridelave trsnega razmnoževalnega materiala ustrezno izpeljani in je bilo z uradnimi pregledi iz točke 2.4.2 te metode uradno ugotovljeno, da so s Pravilnikom predpisani pogoji za uradno potrditev cepičev izpolnjeni, izda organ za potrjevanje po predhodnem vzorčnem preverjanju kakovosti in pakiranj pridelanih cepičev, potrdilo o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte, ki je obenem tudi RPL. Postopek uradnega potrjevanja je s tem končan v primeru, da bo dobavitelj cepiče uporabil sam za lastno pridelavo trsnih cepljenk.

Če bo razmnoževalni material dan na trg, mora dobavitelj organu podati zahtevo za izdajo določenega števila uradnih etiket-RPL, v kateri navede tudi čas in način pakiranja, skupno količino ter število cepičev v enoti pakiranja. Glede na prijavljeno količino cepičev, organ za potrjevanje ugotovi, ali je količina pridelanih cepičev skladna z ugotovitvami pri uradnih pregledih ter določi število potrebnih etiket-RPL. Vsako izdajo uradnih etiket-RPL spremlja dovoljenje za uradno označevanje ter potrdilo o prevzemu uradnih etiket-RPL za uradno označevanje certificiranega razmnoževalnega materiala trte.

2.4.4 Preklic uradne potrditve matičnega vinograda

Če organ za potrjevanje z uradnim pregledom iz točke 2.4.2 ugotovi, da s Pravilnikom predpisani pogoji za uradno potrjen matični vinograd niso več izpolnjeni, izda odločbo, s katero prekliče uradno potrditev takega matičnega nasada.

2.5 Uradna potrditev baznih in certificiranih trsnih sadik (trsnih cepljenk ali korenjakov)

Bazne trsne cepljenke se lahko pridobivajo le s cepljenjem baznega ali izvornega cepiča na bazno ali izvorno podlago, certificirane trsne cepljenke pa s cepljenjem cepičev in podlag, ki so najmanj kategorije »certificiran«. Za pridelavo ukoreninjenih potaknjencev ali korenjakov podlag se lahko uporabita izključno izvorni ali bazni razmnoževalni material.

2.5.1 Vložitev prijave

Uradna potrditev baznih in certificiranih trsnih sadik se opravi na podlagi prijave za uradno potrditev na obrazcu »TRTA-10« (Prijava za uradno potrditev certificiranih trsnih cepljenk ali korenjakov – letna prijava pridelave), ki se vloži do 10. junija v letu sajenja. Obrazec prijave je v elektronski obliki dostopen na spletni strani organa za potrjevanje:

http://www.kis.si/datoteke/File/kis/SLO/Certifikacija/obrazci-VIN/VT_Letna_prijava_cepljenke.xls

2.5.2 Uradni pregledi

Na podlagi prijave opravi preglednik s Pravilnikom predpisane uradne preglede, ki sestojijo iz pregleda dokumentacije, vizualnih pregledov trsnih sadik v trsnici ter kontrole kakovosti in pakiranja pridelanih trsnih sadik (trsnih cepljenk ali korenjakov).

a) Prvi uradni pregled

Opravi se v prvi polovici rastne dobe in sicer od konca maja do konca junija, ko so mladike dolge cca 0,3 – 0,6 m, vsekakor pa pred vršičkanjem.

Preglednik pregleda evidence in zapise, ki jih vodi dobavitelj o ukrepih, izvedenih pri pridelavi razmnoževalnega materiala v trsnici, zlasti o:

- varstvu pred boleznimi in škodljivci ter tretiranjih proti plevelom,
- periodičnih pregledih glede morebitnega pojava karantenskih škodljivih organizmov (ŠO),
- pregledih za ugotavljanje sortne čistosti,
- izvedbi vršičkanj in izkopa rastlin,
- ukrepov, izvedenih na zahtevo organa za potrjevanje ali pristojnega inšpektorja,
- drugih dogodkov, ki lahko vplivajo na kakovost razmnoževalnega materiala.

Pri pregledu preveri naslednja dokazila, ki jih hrani dobavitelj:

- kopijo katastrskega načrta z vrisanim položajem trsnice,
- zapisnik o vzorčenju zemljišča za pregled zemlje na ogorčice z mnenjem o ustreznosti zemljišča za pridelavo razmnoževalnega materiala,
- originalne etikete – RPL, s katerimi je bil označen razmnoževalni material, ki ga je uporabil za pridelavo trsnih sadik,
- račune in druga dokazila o nabavi razmnoževalnega materiala, uporabljenega za pridelavo trsnih sadik.

Preglednik preveri na terenu:

- ustreznost varovalnega pasu in predpisano oddaljenost trsnice od drugega vinograda,
- ali je trsnica na zemljišču, ki bilo pregledano in je zanj organ za potrjevanje izdal mnenje o ustreznosti za pridelavo razmnoževalnega materiala trte,
- označenost partij in ustreznost presledkov med partijami.

Zdravstveno stanje rastlin v trsnici se ugotavlja vizualno. Preglednik preveri morebitno navzočnost ŠO, s poudarkom na vidnih znamenjih virusnih bolezni (GFLV, ArMV), glivičnih bolezni in škodljivcev trte. Vzorčenje in testiranje je za trsnice obvezno v primeru suma na navzočnost karantenskega ali drugega ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode. O sumu na navzočnost karantenskega ŠO preglednik takoj obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja in pri tem postopa enako, kot je opisano v točki 2.2.3 (b).

Vsako partijo trsnih sadik se pred vršičkanjem preveri na sortno istovetnost in sortno čistost. Sortna istovetnost se ugotavlja predvsem glede na obliko in barvo vršička, barvo lista, obliko vitic, barvo rozge. Pri sortni čistosti se opazuje enotnost sklopa sadik na grebenih, pri čemer se vse sadike, ki ne sodijo v to partijo, odstranijo iz trsnice. Če je v posamezni partiji odstotek tujih sort (sortno netipičnih rastlin) večji kot 4 %, se uradna potrditev te partije zavrne. V dogovoru z dobaviteljem pa se lahko predlaga prekategorizacija trsnih sadik v kategorijo 'standardni material' v skladu s točko 1.2.6 te metode.

Preglednik opravi naključno kontrolo količine (števila) vloženi trsnih sadik po partijah. Pri tem se s tračnim metrom ali drugo merilno napravo (lasersko) najprej izmeri dolžina grebenov določene partije, nato pa prešteje število trsnih sadik v 1 metru grebena. Število trsnih sadik v partiji izračunamo tako, da število trsnih sadik na tekoči meter pomnožimo z izmerjeno dolžino grebenov. Opravi se najmanj ena kontrola na 100.000 vloženi sadik.

b) Drugi uradni pregled

Opravi se od konca julija do konca septembra. Pri drugem pregledu se preveri:

- vodenje zapisov in evidenc, zlasti o izvedenih ukrepih, ki jih je organ z zapisnikom določil dobavitelju pri prvem pregledu,
- ali so bile v trsnici odpravljene morebitne nepravilnosti, ugotovljene pri prvem pregledu,
- morebitna navzočnost ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode (trsne rumenice), splošna kondicija rastlin, morebitne poškodbe in druge nepravilnosti.

Poda se ocena pridelanih trsnih sadik, v pričakovanem odstotku od vloženi sadik. Ta ocena je zgolj okvirna, saj v trsnici še ni mogoče dokončno oceniti kakovosti trsnih sadik (kakovosti korenin in spojnih mest med podlago in cepičem; ta ocena se od končnega stanja po klasiranju lahko razlikuje za 10-15%).

Pri uradnih pregledih se trsne sadike, ki kažejo vidna znamenja virusnih ali virozam podobnih bolezni trte, našteje v točki 2.2.3 (b) te metode, takoj uničijo in odstranijo iz trsnice. V primeru, da količina tako odstranjenih sadik presega 5 % skupne količine vloženi sadik v partiji, se uradna potrditev te partije zavrne, za preostale sadike iste partije, ki so brez vidnih znamenj bolezni in poškodb (škodljivcev), pa se lahko predlaga prekategorizacija v standardni razmnoževalni material v skladu s točko 1.2.6 te metode.

c) Uradno vzorčenje in testiranje

Uradni vzorec se obvezno odvzame v primeru navzočnosti ali suma na navzočnost karantenskega ŠO. Preglednik o tem obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja, dobavitelju pa naloži izvedbo potrebnih ukrepov za preprečevanje morebitnega širjenja karantenskega ŠO na druge rastline. Preglednik odvzame uradni vzorec tudi v primeru vidnih znakov okužbe ali suma na okužbo z bakterijami, virusi ali virusom podobnimi ŠO iz točke 2.2.3 (b) te metode. Kot vzorec se običajno odvzame cela rastlina, ki se označi in shrani kot je določeno v Metodi jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov iz Priloge 2.

d) Obvestilo o izkopu in izdaja uradnih etiket

Dobavitelj najmanj 10 dni pred načrtovanim izkopom organu za potrjevanje sporoči datum izkopa trsnih sadik in poda zahtevo za izdajo določenega števila etiket-RPL.

Predtiskane uradne etikete-RPL, ki jih za posamezno leto nabavi organ za potrjevanje, so zaporedno oštevilčene. Le te večji pridelovalci sami dotiskajo, manjšim pridelovalcem pa praviloma etikete-RPL v celoti pripravi organ za potrjevanje. Količino dejansko uporabljenih uradnih etiket-RPL preveri organ za potrjevanje ob izvedbi kontrole kakovosti in pakiranja trsnih sadik v skladu s točko 2.5.4 te metode. Če dobavitelju zmanjka etiket-RPL, mu organ za potrjevanje dotiska manjkajočo količino po partijah in dostavi v najkrajšem času. V primeru, da so dobavitelju etikete-RPL ostale, jih mora preostanek vrniti organu za potrjevanje. Prav tako mora organu za potrjevanje izročiti etikete-RPL, ki so bile nepravilno natisnjene. Organ za potrjevanje vrnjene etikete-RPL arhivira.

Vsako izdajo, predajo oziroma vračilo etiket-RPL spremlja zapisnik, v katerem organ za potrjevanje zabeleži tudi morebitne nepravilnosti, ki jih je ugotovil pri kontroli uporabe etiket-RPL, oziroma razloge za vračilo etiket-RPL.

e) Kontrola kakovosti in pakiranja trsnih sadik

Po končanem klasiranju in etiketiranju opravi preglednik pri dobavitelju vzorčno kontrolo kakovosti trsnih sadik. Pri kontroli, o kateri se vodi zapisnik o rezultatih uradnega pregleda trsnih sadik po klasiranju, se preveri:

- ali so trsne sadike spakirane po partijah in ali so snopi pravilno povezani ter opremljeni s pravilno nameščenimi uradnimi etiketami-RPL,
- splošna kondicija trsnih sadik;
- pravilnost zraščenosti spojnega mesta;
- debelina debla in korenin;
- kakovost koreninskega sistema (razpored korenin);
- morebitne mehanske poškodbe;
- morebitna znamenja navzočnosti ŠO (plesni, rakaste tvorbe – *Agrobacterium vitis*, *A. tumefaciens*, itd.);
- ali število sadik v snopu ustreza navedbi na uradni etiketi.

Kontrola zraščenosti spojnega mesta pri trsnih cepljenkah

Spojno mesto mora biti lepo in popolnoma zraščeno; kalusni obroček mora biti popolnoma zlit. Ker ni nujno, da je kalus v času izkopa trsnih cepljenk v celoti diferenciran v lesno tkivo, mora biti preglednik pri kontroli zraščenosti spojnega mesta previden. Zraščenost spojnega mesta preveri vizualno, z blažjim pritiskom na cepič (če je zaradi ne povsem diferenciranega kalusa spojno mesto še krhko, lahko s prevelikom pritiskom cepljenko zlomi). Preglednik mora biti sposoben razlikovati hipertrofije kalusa, ki se v posameznih letih pojavijo pri nekaterih kombinacijah sort in podlag, od rakastih tvorbo, ki jih povzročajo bakterije (*Agrobacterium vitis*, *A. tumefaciens*). Pri hipertrofiji kalusa so tkiva svetlejše barve, trda, diferencirana in na prerezu zelenkaste barve, medtem ko so rakaste tvorbe temnejše barve, amorfne (nediferencirane), lahko krušljive in imajo običajno bolj ali manj okroglasto obliko.

Cepljenke, pri katerih kalusni obroček ni popolnoma strnjen, se izločijo kot neustrezne.

2.5.3 Izdaja potrdila o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte

Po opravljenih pregledih izda organ za potrjevanje za uradno potrjene trsne sadike tudi potrdilo o uradni potrditvi razmnoževalnega materiala trte, ki je obenem RPL.

S tem potrdilom se potrди, da so bile navedene partije trsnih sadik prijavitene v uradni pregled in potrjene s strani organa za potrjevanje, ter da je bilo vsako pakiranje pripravljeno za promet opremljeno z uradno etiketo-RPL skladno z določili 6., 24., 25. in 26. členu ter priloge 5 Pravilnika. S tem je postopek uradne potrditve trsnih sadik končan.

PRILOGA 1: Metoda negativne selekcije matičnih rastlin trte

1. Izbira matičnega nasada

V postopek negativne selekcije matičnih rastlin trte se vključijo matični nasadi sort vinske trte (matični vinogradi), ali sort podlag (matičnjaki), ki so bili posajeni s sadilnim materialom kategorije »bazni material« in bodo namenjeni pridelavi certificiranega razmnoževalnega materiala pri trsničarnjih.

Za izvajanje negativne selekcije se lahko izberejo vinogradi ali matičnjaki z najmanj 1500 sadilnimi mesti, pri čemer morata biti posamezna sorta ali klon zastopana z najmanj 500 trsi.

1.1 Podrobnejši kriteriji za izbiro matičnega vinograda

Za izvajanje negativne selekcije za odbiro certificiranih matičnih trsov se običajno izberejo vinogradi, ki:

- ležijo na legah primernih za rast vinske trte in se v njih prideluje tudi grozdje;
- ležijo na drugih primernih legah in so urejeni izključno za pridelavo cepičev;
- ustrezajo splošnim pogojem, ki jih določata 16. in 21. člen Pravilnika;
- so bili posajeni s trsnimi cepljenkami kategorije »bazni material«;
- so 100 odstotno sortno čisti.

1.2 Podrobnejši kriteriji za izbiro matičnjaka

Za izvajanje negativne selekcije za odbiro baznih oz. certificiranih matičnih trsov podlag se običajno izberejo matičnjaki:

- ki ležijo na primernih legah za matičnjake in so urejeni izključno za pridelavo ključev podlag;
- ki ustrezajo splošnim pogojem, ki jih določata 16. in 21. člen Pravilnika;
- ki so bili posajeni s trsnimi cepljenkami kategorije »baza«;
- ki so 100 odstotno sortno čisti.

Negativno selekcijo lahko izvaja dobavitelj, ki je strokovno usposobljen ali zagotovi strokovno osebo (v nadaljevanju »selekcionist«), ki ima najmanj višjo kmetijsko izobrazbo vinogradniške smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj v vinogradništvu. Dovoljenje za opravljanje negativne selekcije selekcionistu izda organ za potrjevanje.

2. Seleksijska doba

Enoletna negativna selekcija se v matičnem nasadu trte izvaja eno leto. Izvede se, ko so rastline dovolj razvite, da se oceni njihovo zdravstveno stanje, in so sortne lastnosti na rastlinah dovolj izražene, da se lahko preveri sortna identičnost in čistost. V matičnjaku je to v drugi rastni dobi, v matičnem vinogradu pa v četrti rastni dobi.

Dobavitelj prijavi organu za potrjevanje bodoči matični nasad eno leto prej, preden se začne izvajati negativna selekcija. Postopek prijave je opisan v poglavju 2 te metode ter v 16. in 18. členu Pravilnika.

Na podlagi prijave se za vsak matičnjak in matični vinograd določi seleksijska naloga in izpolni seleksijska terenska knjiga. Če je seleksijska naloga določena in stanje rastlin to dopušča, se lahko v matičnem nasadu izvede predselekcija že v letu, ko je bila vložena prijava.

3. Seleksijska naloga

Ker gre za nasade matičnih trsov, ki izhajajo iz uradno potrjenih izvornih oziroma baznih matičnih rastlin, se pričakuje, da je matični nasad sortno čist in zdrav, izenačen, z jasno izraženimi lastnostmi sorte oziroma klona. Zato se v negativni selekciji pozornost usmeri predvsem na manj bujne trse slabše rasti, prazna mesta, pojav morebitnih mutacij, prikritih znakov bolezni in morebitni pojav škodljivcev trte, ki bi lahko kakorkoli vplivali na kakovost razmnoževalnega materiala.

Trse, ki so v negativni selekciji ocenjeni z negativno oceno (-), je potrebno odstraniti iz matičnega vinograda ali matičnjaka, odstranjene trse kot tudi razloge za odstranitev se vpiše v terensko seleksijsko knjigo. Prazna mesta, ki niso posledica odstranitve trsov iz zdravstvenih razlogov, se lahko posadijo z novimi trsi iste kategorije in iste sorte ali klona. Ta sadilna mesta se v seleksijski terenski knjigi posebej označijo.

Količina trsov, ki so bili izločeni in odstranjeni zaradi zdravstvenih razlogov ne sme presegati 5 % vseh sadilnih mest (tudi če bila prazna mesta posajena), v nasprotnem primeru se vinograd ali matičnjak ne potrdi kot matični nasad.

3.1 Merila za ocenjevanje in odbiro trsov v matičnem vinogradu

Selekcionist mora pri izvajanju negativne selekcije pregledati vse vrste in trse v matičnem vinogradu in v seleksijski terenski knjigi označiti vsa sadilna mesta tako, da v knjigo vpisuje po vrstah in trsih naslednje oznake:

- (+) za pozitivno ocenjene trse;
- (-) za morebitno negativno ocenjene trse;
- Mt za morebitne mlade (posajene) trse;
- Pm za morebitna prazna mesta;
- TR za trse z morebitnimi znaki trsnih rumenic;
- AT za trse z morebitnimi znaki okužb s trsnim rakom;
- V za trse z morebitnimi znaki virusnih bolezni trte.

Pri oznaki »V« se lahko vpisujejo dodatne označbe za vrsto bolezni (npr. »M« - mozaik, »LR« - za zvijanje listov, »RD« - za rdečenje listov, itd.).

Pri opravljanju negativne selekcije se v zbirni kvadratac za posamezni trs v seleksijski terenski knjigi vpiše končna seleksijska ocena (+ ali -).

Negativno oceno (-) dobi trs z vidnimi znamenji okužb z virusnimi ali virusom podobnimi ŠO, ter trs, ki nima jasno izraženih lastnosti sorte oziroma klona (npr. tip grozda, barva grozda, bujnost rasti, oblika in barva rastnega vršička, itn.).

Trsi, ki so dobili negativno oceno iz zdravstvenih razlogov, se iz matičnega vinograda obvezno odstranijo. Ostali negativno ocenjeni trsi se lahko označijo z obstojnimi kovinskimi značkami poljubne barve in izločijo iz razmnoževanja.

3.2 Merila za ocenjevanje in odbiro trsov v matičnjaku

Pri izvajanju negativne selekcije mora selekcionist pregledati vse vrste in trse matičnjaka, ter v knjigi označiti vsa sadilna mesta tako, da v knjigo vpisuje po vrstah in trsih naslednje oznake:

- (+) za pozitivno ocenjene trse;
- (-) za morebitno negativno ocenjene trse;
- Mt za morebitne mlade (posajene) trse;
- Pm za morebitna prazna mesta;

- V za trse z morebitnimi znaki virusnih boleznih trte;
- B za trse z morebitnimi znaki drugih boleznih trte;
- AT za trse z morebitnimi znaki okužb s trsnim rakom.

Pri opravljanju negativne selekcije se v zbirni kvadratac za posamezni trs v selekcijski terenski knjigi vpiše končna selekcijska ocena (+ ali -).

Negativno oceno (-) dobi trs z vidnimi znamenji okužb z virusnimi ali virusom podobnimi ŠO, ter trs, ki nima jasno izraženih lastnosti sorte oziroma klona (npr.: tip vršička, barva, bujnost rasti, oblika lista, itn.). Trsi, ki so dobili negativno oceno, se iz matičnjaka odstranijo.

4. Selekcijška terenska knjiga

To je dokument o izvajanju negativne selekcije v matičnem nasadu, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime, naslov in neponovljivo registrsko številko dobavitelja;
- ime, naslov in identifikacijsko številko selekcionista (če selekcije ne opravlja dobavitelj sam)
- o matičnem vinogradu ali matičnjaku: KMG-MID številko kmetijskega gospodarstva, ki mu pripada vinograd ali matičnjak, katastrsko občino in parcelno številko (ali številko GERK-a) ter površino, leto sajenja, št. rastlin po partijah, sorta in klon žlahtne trte, sorta in klon podlage, dobavitelj materiala, uporabljenega za saditev,
- številka in datum potrdila o pregledu zemljišča na ogorčice, potrdila o pregledih;
- načrt matičnega vinograda ali matičnjaka: število trsov po partijah, presledki med partijami, varovalni pas, označba smeri neba, označba nagiba, poti in stavb (sadilna mesta so označena v knjigi, po vrstah in partijah);
- selekcijska naloga in merila za ocenjevanje.

Selekcijska terenska knjiga mora biti pri dobavitelju vedno na razpolago organu za potrjevanje, ki vanjo vpiše rezultate pregledov, pripombe in opažanja. Po končani selekciji se vanjo pripne tudi potrdilo o potrditvi matičnih trsov po partijah, kopijo potrdila pa hrani organ za potrjevanje v svojem arhivu.

5. Hramba dokumentacije matičnih trsov

Dobavitelj hrani urejeno dokumentacijo o opravljeni negativni selekciji za posamezni matični vinograd ali matičnjak in za posamezno partijo ves čas, ko se režejo cepiči ali podlage in še dve leti potem, ko je matični nasad izločen ali se opusti. Dokumentacija je podlaga za uradno potrditev matičnega vinograda ali matičnjaka in odbranih matičnih trsov. Če matični vinograd ali matičnjak ne izpolnjuje več zahtev za pridobivanje baznih ali certificiranih cepičev ali podlag, ali če se matični vinograd ali matičnjak opusti iz drugih razlogov, mora dobavitelj najpozneje v treh mesecih o tem pisno obvestiti organ za potrjevanje in pojasniti razloge, da se tak matični vinograd ali matičnjak izbriše iz evidence matičnih nasadov trte.

PRILOGA 2: Metoda jemanja vzorcev za ponovno testiranje matičnih trsov

Za izvedbo rednih periodičnih preverjanj zdravstvenega stanja v uradno potrjenih baznih in certificiranih matičnih vinogradih in matičnjakih se uporabljajo določila priloge 3 Pravilnika. Ta določa, da se vsi matični trsi ponovno testirajo na viruse GFLV, ArMV, GLRaV-1 in GLRaV-3, in sicer se bazni matični trsi testirajo na vsakih 6 let od tretjega leta rasti dalje, certificirani matični trsi pa na vsakih 10 let od petega leta rasti dalje. Testiranja opravi za to pooblaščen laboratorij.

Vzorci za ponovna testiranja matičnih trsov odvzame preglednik organa za potrjevanje v času mirovanja rasti trte (od konca oktobra do začetka aprila naslednjega leta).

Za vzorec se od posameznega matičnega trsa odvzame del olesenele rozge (dolžine 25-30 cm) in debeline najmanj 7 mm). Vzorec se sproti oštevilči z oznako vrste in številko trsa v vrsti, kjer je bil vzorec odvzet (= oznaka sadilnega mesta v matični knjigi). Podatek o odvzemu vzorca se sproti vnese v poseben seznam odvzetih vzorcev, ki vsebuje poleg oznake matičnega nasada (= številka matične knjige, ki je bila izdana za ta nasad v skladu s točko 2.2.2 te metode) in oznake sadilnega mesta, kjer je bil odvzet, tudi ustrezno število praznih stolpcev, v katere se vpišejo rezultati testiranja po posameznem virusu. Seznam odvzetih vzorcev je priloga zapisnika o uradnem odvzemu vzorcev za periodično preverjanje zdravstvenega stanja razmnoževalnega materiala trte (Obrazec »TRTA-14«), ki ga sestavi organ za potrjevanje.

Odvzete vzorce iz enega matičnega nasada se zloži v isto polivinilasto vrečo, ki se po končanem vzorčenju v matičnem nasadu zapre in opremi z etiketo z oznako matičnega nasada, datumom vzorčenja in številko zapisnika o uradnem odvzemu vzorcev.

Vzorci se skupaj z zapisnikom o uradnem odvzemu vzorcev za periodično preverjanje zdravstvenega stanja razmnoževalnega materiala trte dostavijo pooblaščenemu laboratoriju, ki bo opravil testiranja na viruse. Odvzeti vzorci se morajo do uporabe hraniti v hladilnici na temperaturi 2-4°C.

Za rutinsko testiranje na viruse z ELISA testom se združi po 3-5 vzorcev iz istega matičnega nasada v en homogen vzorec, ki gre na testiranje. O združevanju vzorcev v posamezni homogeni vzorec se vodi evidenca. Za pripravo homogenih vzorcev se uporabi le del posameznega odvzetega vzorca (označene rozge), preostanek označenih rozg pa se shrani za morebitno ponovitev testa ali za odkrivanje posameznega okuženega trsa, če je bil rezultat testiranja združenega homogenega vzorca pozitiven. Vzorec se zavrže šele, ko so bili vsi postopki testiranja končani in ni nobenega dvoma več o pravilnosti rezultata testa.